

KARTA PRACY · LF6

Reporter na dyżurze

Dział VII · wymaganie F6 · „Jak w 45 minut sprawdzić, czy bieżąca informacja jest prawdziwa?”

WARIANT: BAZOWY

Imię i nazwisko: Klasa: Data:

Twój cel

- Analizuję bieżące wydarzenie i weryfikuję informacje (w tym treści AI).
- Oddzielam fakt od opinii i stosuję weryfikację krzyżową.

Jak pracujecie: w grupie opracowujecie JEDNĄ stację, potem słuchacie pozostałych i uzupełniacie notatki.

Stacja 1 · Techniki manipulacji

Dane (nie zmieniaj — analizuj):

- Cherry picking (fakty bez kontekstu); manipulacja skalą wykresu.
- Fałszywy autorytet; recykling starych zdjęć jako bieżących. (NASK/CEDMO)
- Zadanie: dopasujcie przykłady do technik.

Wydarzenie i źródło:

Sygnały ostrzegawcze (w tym AI):

Weryfikacja (co ustaliłem):

Werdykt + moja opinia:

Stacja 2 · Dezinformacja tworzona przez AI

Dane (nie zmieniaj — analizuj):

- Deepfake (wideo/audio), obrazy i teksty z AI — jakość różnie, więc ocena „po wyglądzie” bywa zawodna.
- Sygnały: zniekształcone dłonie na obrazach, brak synchronizacji ust w wideo, zmyślone cytaty w tekstach.
- Zasada: weryfikuj ŹRÓDŁO (kto, kiedy, gdzie), nie tylko materiał. (por. Moduł 8)

Wydarzenie i źródło:

Sygnały ostrzegawcze (w tym AI):

Weryfikacja (co ustaliłem):

Werdykt + moja opinia:

Stacja 3 · Narzędzia weryfikacji

Dane (nie zmieniaj — analizuj):

- Wsteczne wyszukiwanie obrazem (Google Lens, TinEye); operatory (site:gov.pl, filetype:pdf).
- Weryfikacja eksperta (Google Scholar, Scopus); bazy fact-checkingowe (Demagog).
- Zadanie: sprawdźcie źródło i datę wskazanego materiału.

Wydarzenie i źródło:

Sygnały ostrzegawcze (w tym AI):

Weryfikacja (co ustaliłem):

Werdykt + moja opinia:

Stacja 4 · Weryfikacja krzyżowa i werdykt

Dane (nie zmieniaj — analizuj):

- Potwierdź informację w co najmniej dwóch niezależnych, wiarygodnych źródłach.
- Trzy pytania: kto opublikował i po co? skąd wiadomo, że to prawda? czy potwierdza to inne źródło?
- Zadanie: wydajcie werdykt (wiarygodne / niepewne / fałszywe) z uzasadnieniem.

Wydarzenie i źródło:

Sygnały ostrzegawcze (w tym AI):

Weryfikacja (co ustaliłem):

Werdykt + moja opinia:

Synteza — uzupełnij

Rozpisz weryfikację jednego materiału.

Twierdzenie	Dowód / źródło	Werdykt

Wyjściówka

1. Opisz jedno bieżące wydarzenie i podaj dwa niezależne źródła, które je potwierdzają.

2. Wskaż jeden sygnał, że treść mogła powstać z użyciem AI, i jak to sprawdzić.

3. Sformułuj własną opinię o wydarzeniu i oddziel ją od faktów.

[QR] Źródła danych do samodzielnej weryfikacji — zeskanuj kod (do wstawienia).

KARTA PRACY · LF6

Reporter na dyżurze

Dział VII · wymaganie F6 · „Jak w 45 minut sprawdzić, czy bieżąca informacja jest prawdziwa?”

WARIANT: Z RUSZTOWANIEM

Imię i nazwisko: Klasa: Data:

Słowniczek

- **Dezinformacja** — celowo fałszywe treści rozpowszechniane, by wprowadzić w błąd.
- **Deepfake** — fałszywe wideo lub audio wygenerowane przez AI.
- **Halucynacja AI** — zmyślony przez model fakt lub cytata podany z pozorną pewnością.
- **Weryfikacja krzyżowa** — potwierdzenie w co najmniej dwóch niezależnych źródłach.

Przykład wypełnienia (Stacja 1)

Wydarzenie: „zdjęcie ze zniszczeń w Polsce” krążące w sieci.**Sygnal:** brak źródła; dramatyczny podpis; możliwy recykling.**Weryfikacja:** wsteczne wyszukiwanie — zdjęcie sprzed lat z innego kraju.**Werdykt:** fałszywe (zła atrybucja).

Stacja 1 · Techniki manipulacji

Dane (nie zmieniaj — analizuj):

- Cherry picking (fakty bez kontekstu); manipulacja skalą wykresu.
- Fałszywy autorytet; recykling starych zdjęć jako bieżących. (NASK/CEDMO)
- Zadanie: dopasujcie przykłady do technik.

Uzupełnij zdanie:

Zanim uwierzę, pytam: kto, skąd wiadomo, że to, i czy potwierdza to źródło.

Pytania pomocnicze: Kto opublikował i po co?

Skutek + działanie / „u mnie w życiu”:

Stacja 2 · Dezinformacja tworzona przez AI

Dane (nie zmieniaj — analizuj):

- Deepfake (wideo/audio), obrazy i teksty z AI — jakość rośnie, więc ocena „po wyglądzie” bywa zawodna.
- Sygnały: zniekształcone dłonie na obrazach, brak synchronizacji ust w wideo, zmyślone cytaty w tekstach.
- Zasada: weryfikuj ŹRÓDŁO (kto, kiedy, gdzie), nie tylko materiał. (por. Moduł 8)

Uzupełnij zdanie:

Obraz z AI często zdradzają zniekształcone; wideo — brak synchronizacji

Pytania pomocnicze: Jakie sygnały AI widzisz?

Skutek + działanie / „u mnie w życiu”:

Stacja 3 · Narzędzia weryfikacji

Dane (nie zmieniaj — analizuj):

- Wsteczne wyszukiwanie obrazem (Google Lens, TinEye); operatory (site:gov.pl, filetype:pdf).
- Weryfikacja eksperta (Google Scholar, Scopus); bazy fact-checkingowe (Demagog).
- Zadanie: sprawdźcie źródło i datę wskazanego materiału.

Uzupełnij zdanie:

Wsteczne wyszukiwanie obrazem robię w lub

Pytania pomocnicze: Co mówi oryginalne źródło?

Skutek + działanie / „u mnie w życiu”:

Stacja 4 · Weryfikacja krzyżowa i werdykt

Dane (nie zmieniaj — analizuj):

- Potwierdź informację w co najmniej dwóch niezależnych, wiarygodnych źródłach.
- Trzy pytania: kto opublikował i po co? skąd wiadomo, że to prawda? czy potwierdza to inne źródło?
- Zadanie: wydajcie werdykt (wiarygodne / niepewne / fałszywe) z uzasadnieniem.

Uzupełnij zdanie:

Weryfikacja krzyżowa to potwierdzenie w co najmniej niezależnych źródłach.

Pytania pomocnicze: Jaki jest werdykt i dlaczego?

Skutek + działanie / „u mnie w życiu”:

Synteza — uzupełnij

Rozpisz weryfikację jednego materiału.

Twierdzenie	Dowód / źródło	Werdykt

Wyjściówka

Dokończ zdanie:

Ta informacja jest (wiarygodna / niepewna / fałszywa), bo

Jedna liczba lub fakt do zweryfikowania — sprawdzę w:

[QR] Źródła danych do samodzielnej weryfikacji — zeskanuj kod (do wstawienia).

KARTA PRACY · LF6

Reporter na dyżurze

Dział VII · wymaganie F6 · „Jak w 45 minut sprawdzić, czy bieżąca informacja jest prawdziwa?”

WARIANT: ROZSZERZONY

Imię i nazwisko: Klasa: Data:

Zadanie 1. Śledztwo obrazkowe

Ustal źródło i datę wskazanego zdjęcia; nazwij mechanizm manipulacji.

Oryginalne źródło i data:

Mechanizm manipulacji:

Zadanie 2. Audyt autorytetu i treści AI

Sprawdź autora i znamiona treści AI; zestaw twierdzenia z faktami.

Twierdzenie autora	Fakt (źródło)

Czy tekst nosi znamiona treści AI? Uzasadnij:

Zadanie 3. Werdykt i opinia

Wydaj werdykt i sformułuj własną opinię o wydarzeniu.

Werdykt + uzasadnienie:

Moja opinia (oddzielona od faktów):

[QR] Źródła danych do samodzielnej weryfikacji — zeskanuj kod (do wstawienia).